

Tollbamondás

Lotz János 1947-től 1967-ig a New York-i Columbia Egyetem Nyelvészeti Tanszékének volt a professzora. Az egyetemi hallgatók nagyon kedvelték az előadásait, gyakran még azok is részt vettek az óráin, akik nem is nyelvészetet tanultak. Egyik tanítványa, Robert Austerlitz, aki később kollégája, majd nyelvészeti kutatásainak folytatója lett, a következőképpen nyilatkozott róla: „Kiváló tanár volt, előadásait világosság, a problémák nagyvonalú és érzékletes bemutatása jellemezték, és csípős, de humorba mártott aforizmák kísérték. Hihetetlenül gyors felfogású és páratlan emlékezőtehetséggel megáldott ember volt, akinek sokszor terhére volt környezete észjárásának lassúsága. Diákjaival mégis rendkívül türelmesen bánt. Nyelvész volt, akit szenvedélyesen érdekelt az irodalom, a költői nyelv, benne a metrika sajátosságai. Ugyanakkor jártas volt a matematikai logika világában, a kombinatorika és topológia tudományában is, ami filozófiai indíttatású nyelvészeti érdeklődéséből fakadt. A fonetika iránti kíváncsisága elvezette a fizika, közelebbről az akusztika tanulmányozásához. Egy amerikai laboratóriummal együttműködve, az ő felügyelete alatt jött létre a magyar nyelv hangjairól készült máig legjobb röntgenfilm 1960-ban.”

(Simoncsics Péter nyomán)

Útmutató a tollbamondáshoz

Írjuk fel a táblára: Robert Austerlitz

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

Javítás: Minden hibáért (vesszőhibáért is!) 1 pont levonás jár a 20 pontból.

Helyesírási feladatok – MEGOLDÁSOK

1. A következőkben az egyik hungarikumunkról olvashatsz.

a) Tedd ki az írásjeleket a szövegben!

4/

b) Keresd meg, majd írd a vonalra kijavítva a szövegben helytelenül írt 10 szót!

10/

A tiszai halászlé

A magyar halászevegeknek három fő családja van: a balatoni, a dunai és a tiszai. Bár mindhárom halászlé alapja a **jó minőségű** hal, a hagyma és a paprika, hármójuk között a **különbség** az elkészítés módjában van. A **klasszikus** tiszai halászlé a fehér **húsú** halakból, a ponty fejéből, farkából és hagymából készülő alaplé készítésével kezdődik, majd a **passzírozás** után a felöntött alaplébe kerül a só, a **fűszerpaprika** s a pontyszeletek. A tiszai halászlé mellett, hogy jellegzetes étele a **Tisza mentének**, maga a **tovább élő** halászhagyomány. Az alapanyagok tekintetében szigorúan **őrzi** az ősi **halászkultúrát**, ugyanakkor a természetes ízfokozónak tekinthető alaplé használatával mindenki számára élvezetes étel.

(Forrás: <http://www.hungarikum.hu>)

jó minőségű, különbség, klasszikus, húsú, passzírozás, fűszerpaprika, Tisza mente, tovább élő, őrzi, halászkultúrát

a) Minden egyes hibáért (írásjel elmulasztása vagy helytelen használata) 1 pontot vonjunk le a maximálisan adható 4-ből.

b) 10-nél több megoldás esetén csak az első tízet vegyük figyelembe.

2. Válaszd el minden lehetséges helyen az alábbi szavakat!

10/

esz-presz-szó v. eszp-resz-szó

cseh-szlo-vák

eksz-tá-zis

me-cha-ni-kus

ben-dzsó

csak-u-gyan

a-poszt-róf

ma-xi-mum

csap-ágy

leg-a-lább

3. Lásd el megfelelő hosszúságú magánhangzóval a következő szavakat úgy, hogy értelmes kifejezéseket kapj!

14/

vályú

presztízsromboló

gyöngyfüzér

húszan

turista

szervíz

tanúsít

tűzijáték

megbízatus

áhítatos

naiv

Szingapúr

autodidakta

szervíroz

4. Oldd meg a következő szóegyenleteket! Minden lehetséges megoldást írd le!**12/**

Zsanett-tel/Zsanett-tal

Los Angeles-i

szőj (E/2., alanyi ragozás, rövid alak)

sakk-kör

város- és országnevek

idénynyitás

észszerű

monsieur-t

horatiusi

juhval/juhhal

Csak akkor jár az 1 pont, ha mindkét megoldás szerepel.

Malmöben

Nemzeti Sport-beli

Ha a diák félreérti a feladatot, és több szó esetében ír le a helyes alak mellé helytelen megoldást is, a jót sem szabad figyelembe venni, tehát nem jár pont.

5. Alkoss mondatokat az alábbi szópárokka a jelentéskülönbség érzékeltetésére! A szavakat ne toldalékolj!**10/**

bosszúság – bosszússág

Pl.: Nagy bosszúság ért: elveszett a táskám.

A bosszússág nem tesz jót a lelkünknek.

közé – közzé

Pl.: Két tűz közé kerültem.

Közzé kell tennem ezt a felhívást. / Közzétette nézeteit.

elfolyt – elfojt

Pl.: Elfolyt a víz a lyukas vödörből.

Mari elfojt egy sikolyt.

lerakodott – lerakódott

Pl.: A munkás lerakodott az üzem elé.

A por lerakódott a hűtő tetejére.

bölcsé – bölcsé

Pl.: Minden érdem ezé a bölcsé.

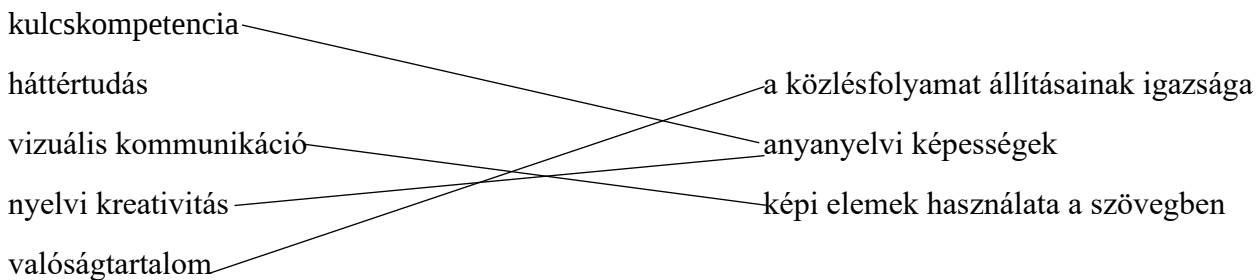
Lassan bölcsé válok.

Összesen: 60 pont**Elért pontszám: _____**

1. Kösd össze a két oszlop összetartozó fogalmait!

6/

A jobb oldalon lévő oszlopban egyhez több is tartozhat, egy pedig ki is marad a bal oldalon.

Kimaradt: háttértudás Jelentése: a szövegértés egyik tényezője, amely a témával kapcsolatos ismeretekből következtet (előzetes tudás pl.)

2. Alkoss mondatokat, amelyekben az ok-okozati viszonyokat bemutatom a fogalompárok között!

4/

Példa: pont - verseny

A legtöbb pontot szerezte, megnyerte a versenyt.

a) bőr – nap

Például: Megégett a bőre, mert sokat volt a tűző napon.

b) teljesítmény – sport

Például: A sport miatt sokkal jobb lett a teljesítménye a fizikai feladatokban.

3. A gondolattérkép

10/

A verseny melyik két célkitűzéséhez használható közvetlenül a gondolattérkép? (2)

- vázlatkészítés
- tartalmi összefoglaló írása

a) Írd az ábra megfelelő részeibe a felsorolt fogalmakat! (8)

